

УДК 347.93 (477)

Перегляд заочного рішення суду: деякі питання практичного застосування

О. Л. Марчук,

суддя Васильківського міськрайонного суду
Київської області

О. В. Бондарчук-Ладна,

голова ГО «Громадський комітет
правового прогресу «Справедливість»

Розглянуто питання практичного застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді заочного рішення суду. Здійснено порівняльний аналіз положень цивільного процесуального законодавства про заочне провадження у Республіці Білорусь, Латвійській Республіці та перегляд заочного рішення суду в Україні.

Запропоновано законодавчі зміни, спрямовані на вдосконалення засад цивільного процесу в частині заочного розгляду справи та ухвалення судом заочного рішення, метою яких є вдосконалення зазначених процедур та приведення зазначених положень цивільного процесуального законодавства у відповідність до міжнародно-правових норм.

Ключові слова: заочне рішення суду, перегляд, скасування.

Марчук О. Л., Бондарчук-Ладна Е. В. Пересмотр заочного решения суда: некоторые вопросы практического применения

Рассмотрены вопросы практического применения гражданского процессуального законодательства при пересмотре заочного решения суда. Осуществлен сравнительный анализ положений гражданского процессуального законодательства о заочном производстве Республики Беларусь, Латвийской Республики и пересмотре заочного решения суда в Украине.

Предложены законодательные изменения, направленные на совершенствование принципов гражданского процесса в части заочного рассмотрения дела и принятия судом заочного решения, целью которых является усовершенствование указанных процедур,

© Марчук Олег Леонідович – суддя Васильківського міськрайонного суду Київської області

© Бондарчук-Ладна Олена Василівна – голова ГО «Громадський комітет правового прогресу «Справедливість»

приведение данных положений гражданского процессуального законодательства в соответствии с международно-правовыми нормами.

Ключевые слова: заочное решение суда, пересмотр, отмена.

Marchuk Oleg, Bondarchuk-Ladna Olena. Viewing absentia judgment: some issues of practical application

The article deals with the practical application of civil procedural law when viewing absentia judgment. Using the comparative method, the analysis of the provisions of the civil procedure law of correspondence proceedings in the Republic of Belarus, the Republic of Latvia and review correspondence judgment in Ukraine.

Also, the authors suggested possible legislative changes aimed at improving the foundations of civil procedure in absentia proceedings and approval by the court decision in absentia, which aims to improve the said procedure and result of the provisions of civil procedure law in compliance with international law.

Key words: distance judgment, revision, cancellation.

Конституція України у статті 129 встановлює одну із найважливіших гарантій права сторони на судовий захист – право на оскарження судових рішень.

У Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України), що набув чинності з 1 вересня 2005 року, передбачено практичне застосування заочного розгляду справи судом, за результатами якого ухвалюється заочне рішення суду. Слід зазначити, що інститут заочного рішення на теренах сучасної України відомий ще з середини XIX століття, коли був уперше запроваджений Статутом цивільного судочинства у процесі судової реформи 1864 року. Цей інститут був передбачений і ЦПК 1924 року, щоправда, проіснував лише до 1929 року¹.

Питання заочного розгляду справи, зокрема перегляду заочного рішення суду, дослідження проблемних аспектів здійснення цієї процедури судом є предметом фахових дискусій як науковців, так і юристів-практиків. При цьому перші наукові розвідки з питань ухвалення заочного рішення суду відповідно до нового ЦПК з'явилися ще до набрання ним чинності. Як приклад слід навести праці Д. Д. Луспенника, який одним із перших аналізував проблемні питання запровадження інституту заочного рішення². Також учені дискутували щодо того, чи є таке нововведення благом чи недоліком цивільного судочинства, чи сприяє розгляд справи в порядку заочного провадження реалізації суб'єктивних прав громадян, чи є додатковою можливістю зловживання процесуальними правами.

У наступні роки ця тема неодноразово перебувала в полі зору багатьох процесуалістів³. Тому її подальше обговорення, безумовно, сприятиме новому осмисленню застосування такого інституту в цивільному

¹ Луспенник Д. Д. Заочне рішення: його цілі, процедура, проблеми та шляхи їх вирішення // Право України. 2004. № 5. С.95–99.

² Там само.

³ Луспенник Д. Д. Заочний розгляд справи: проблемні новели ЦПК // Юридичний вісник України. 2006. № 9. С. 7; Луспенник Д. Д. Заочне рішення у цивільному судочинстві: перші узагальнення судової практики // Юридичний журнал. 2006. №11; Ярошенко І. С. Поняття заочного провадження в цивільному процесуальному праві України // Правове регулювання економіки. 2009. № 9. С. 271 – 278; Удальцова І. В. Моделі заочного розгляду справи у цивільному судочинстві // Право України. 2011. № 10. С. 99 – 106.

судочинстві, розв'язанню практичних ситуацій, що часто виникають при здійсненні заочного розгляду справи та перегляді заочного рішення суду.

Вважаємо за можливе з'ясувати питання саме практичного застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді заочного рішення суду, використовуючи порівняльний метод, аналізуючи положення цивільного процесуального законодавства про заочне провадження Республіки Білорусь і Латвійської Республіки.

Відповідно до ч. 1 ст. 224 ЦПК України у разі неявки в судове засідання відповідача, який належним чином повідомлений і від якого не надійшло заяви про розгляд справи за його відсутності або якщо повідомлені ним причини неявки визнані неповажними, суд може ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів, якщо позивач не заперечує проти такого вирішення справи⁴.

Одразу зауважимо, що згідно із ч. 4 ст. 169 ЦПК України у разі повторної неявки в судове засідання відповідача, повідомленого належним чином, суд вирішує справу на підставі наявних у ній даних чи доказів (постановляє заочне рішення)⁵.

Отже, слід констатувати певну конкуренцію двох норм процесуального закону, що регламентують підстави для ухвалення заочного рішення у справі, оскільки одна норма передбачає можливість ухвалення заочного рішення у разі неявки в судове засідання відповідача і дотримання визначених у цій нормі умов, а інша – передбачає можливість заочного вирішення справи у разі **повторної** неявки в судове засідання відповідача.

Автори переконані, що цю неузгодженість законодавства слід усунути шляхом внесення відповідних змін, наприклад, до ч. 4 ст. 169 ЦПК України. Вважаємо, що одноразового неприбуття відповідача за наявності інших умов для проведення заочного розгляду справи цілком достатньо для ухвалення заочного рішення, особливо якщо врахувати, що відповідач був повідомлений про місце, день і час розгляду справи відповідно до ч. 9 ст. 74 ЦПК України через оголошення у пресі. Тому повторне опублікування в друкованих засобах масової інформації (місцевого і загальнодержавного значення) оголошення про виклик відповідача вважаємо недоцільним, оскільки це призведе до необхідності відкласти розгляд справи, що, безперечно, затягне судовий процес.

Відмінність заочного рішення від звичайного полягає насамперед у можливості спрощеного порядку його перегляду тим самим судом, яким воно було постановлене. Такий порядок полягає у тому, що відповідач подає заяву про перегляд заочного рішення. Тобто для оскарження заочного рішення відповідачу необхідно пройти дещо іншу процедуру, ніж позивачу, а саме: спочатку подати в установленій законом строк (протягом десяти днів із дня отримання копії заочного рішення) до суду, що ухвалив заочне рішення, заяву про його перегляд, а лише потім, у разі відмови в її задоволенні, оскаржувати таке заочне рішення в апеляційному порядку.

⁴ Цивільний процесуальний кодекс України // Офіційний вісник України. 2004. № 16. Ст. 1088.

⁵ Там само.

Отже, виникає така ситуація: якщо заочне рішення суду, на думку відповідача, є незаконним, необґрунтованим або не відповідає обставинам справи, однак відсутні поважні причини його неявки в судове засідання, то відповідач перед тим, як реалізувати своє право на оскарження рішення в апеляційному порядку, повинен обов'язково пройти стадію перегляду цього рішення в суді, який його ухвалив.

На думку багатьох юристів-практиків, такий підхід не є цілком доцільним, оскільки не відповідає вимогам ефективності та економії часу. Наприклад, відповідач не має доказів поважності неповідомлення суду про причини неявки в судове засідання, однак він зобов'язаний марнувати свій час, час суду та інших учасників процесу на розгляд заяви про перегляд заочного рішення, результат якого у такому випадку буде цілком передбачуваний⁶.

При цьому йдеться про те, що відповідач цілком погоджується із порядком розгляду справи та заочною формою рішення суду, однак заперечує рішення по суті (за змістом) і не бажає перегляду заочного рішення з підстав, передбачених у ст. 224 ЦПК України, а має за мету саме скасування такого рішення апеляційним судом з підстав неправильного застосування судом першої інстанції норм матеріального та/або процесуального права.

У зв'язку з цим Д. Д. Луспенік пропонував закріпити на законодавчому рівні можливість вибору відповідача між правом на подання заяви про перегляд заочного рішення судом, який його ухвалив, та правом на апеляційне оскарження такого рішення⁷.

На нашу думку, така перспектива є слушною і доцільною в практичному значенні, адже це було б значним поступом у вдосконаленні цивільного судочинства.

Окремо слід звернути увагу на законодавчу техніку процесуальних кодексів у цій частині. Цивільне процесуальне законодавство Республіки Білорусь, наприклад, встановлює право відповідача подати до суду, що прийняв заочне рішення, заяву про **скасування** цього рішення⁸, тоді як ЦПК України передбачає можливість подання відповідачем заяви про **перегляд** заочного рішення.

Дехто скаже: «гра слів та перекладу». Але не для юриста! Кожне слово в законі має певне понятійно-сміслові значення і вагу.

Виникає питання: для чого клопотати про **перегляд** заочного рішення, якщо відповідач має за мету його **скасування** судом? До того ж результатом перегляду не завжди буде скасування заочного рішення.

На практиці, як правило, відповідач навіть не просить суд (не клопоче, як встановлено процесуальним законом) переглянути заочне рішення, а відразу в першому пункті прохальної частини заяви ставить вимогу про скасування заочного рішення суду, заявлення якої, як ми з'ясували, цивільним процесуальним законом нашої держави не передбачено.

⁶ Луспенік Д. Д. Заочне рішення у цивільному судочинстві: перші узагальнення судової практики // Юридичний журнал. 2006. №11.

⁷ Там само.

⁸ Гражданский процессуальный кодекс Республики Беларусь. URL: <http://kodeksy.by/grazhdanskiy-processualnyy-kodeks/skachat>

Отже, виникає питання: на якій підставі відповідач у своїй заяві просить скасувати заочне рішення суду, якщо згідно із ЦПК України він лише має право клопотати про перегляд, і не більше?

Однак згідно із ч. 3 ст. 231 ЦПК України у результаті розгляду заяви про перегляд заочного рішення суду *може* своєю ухвалою:

- залишити заяву без задоволення;
- **скасувати** заочне рішення і призначити справу до розгляду в загальному порядку⁹.

Знову для порівняння звернемося до положень цивільного процесуального кодексу сусідньої держави.

Відповідно до ст. 334/6 ЦПК Білорусі «За результатами розгляду заяви суд постановляє ухвалу про відмову в задоволенні заяви або про відмову заочного рішення суду та про поновлення розгляду справи цим самим або іншим суддею»¹⁰.

Тобто логічно, що одним із результатів розгляду заяви про скасування заочного рішення суду є його скасування. І знову бачимо, що за законодавством Білорусі суд постановляє ухвалу, тоді як за вітчизняним – лише «може своєю ухвалою». Отже, якщо буквально тлумачити цю норму, то це право суду, а не обов'язок, оскільки надання можливості не є імперативом. Мабуть, і тут маємо недосконалість законодавчого викладення процесуальної норми, оскільки мається на увазі, що суд може і залишити заяву без задоволення, і скасувати заочне рішення.

У такому випадку, безумовно, слід уточнювати процесуальне законодавство шляхом внесення відповідних змін, а саме: необхідності подання заяви про скасування заочного рішення суду (а не перегляду, як у ЦПК України).

Також ЦПК України не містить чіткої відповіді на питання щодо складу суду, який повинен розглядати справу після скасування заочного рішення.

Серед процесуалістів існують думки, що за нормою ч. 3 ст. 231 ЦПК України справу слід розглядати тим самим складом суду¹¹. Існує і протилежна думка, прихильники якої посилаються на ст. 21 ЦПК України, в якій зазначено про недопустимість повторної участі судді у розгляді справи, зокрема при новому розгляді її судом першої інстанції після скасування попереднього рішення¹².

Ймовірно, що у ст. 21 ЦПК України йдеться про недопустимість повторної участі судді у новому розгляді справи судом першої інстанції після скасування попереднього рішення судом вищої інстанції та направлення справи на новий розгляд до того самого суду. Необхідність виключення повторної участі суддів у розгляді справи пов'язана з можливістю формування у судді, який раніше вирішував справу, чіткої позиції щодо суті справи, що, в свою чергу, може зумовити його упереджене ставлення і вплинути на результат справи під час повторної участі у її розгляді.

⁹ Там само.

¹⁰ *Гражданский* процессуальный кодекс Республики Беларусь. URL: <http://kodeksy.by/grazhdanskiy-processualnyy-kodeks/skachat>

¹¹ *Луспенік Д. Д.* Заочне рішення у цивільному судочинстві: перші узагальнення судової практики // *Юридичний журнал*. 2006. №11.

¹² *Цивільний процес України. Проблеми і перспективи* / С. Я. Фурса, С. В. Щербак, О. І. Свтушенко. Київ: Вид. Фурса С.Я., 2006. С. 164.

Скасування ж заочного рішення не зумовлене порушеннями суду першої інстанції, правова природа апеляції та заяви про перегляд заочного рішення різні, скасування заочного рішення – це лише наслідок невиконання відповідачем його процесуальних обов'язків з поважних причин, а тому навряд чи можна припускати якусь упередженість суду першої інстанції, якщо він після скасування заочного рішення розглядатиме справу у тому самому складі. Більше того, саме таке вирішення справи, на нашу думку, є найбільш раціональним, оскільки суд, що ухвалив заочне рішення, вже знає обставини справи і зможе швидше її вирішити при повторному розгляді.

І в цьому питанні білоруський законодавець пішов дещо далі. Адже в уже цитованій нами нормі ст. 234/6 ЦПК Білорусі передбачено, що за результатами розгляду заяви суд постановляє ухвалу про відмову в задоволенні заяви або про скасування заочного рішення суду та про поновлення розгляду справи цим самим або іншим суддею»¹³. Однак, надавши право такого вибору, ЦПК Білорусі не уточнює, залежно від яких обставин суд визначає, поновлювати розгляд справи по суті – *тим самим чи іншим суддею*. Чим тоді керується суд при вирішенні такого питання? Можливо, таким чином законодавець врегулював питання передачі розгляду заяви іншому судді у зв'язку із складанням суддею, під головуванням якого постановлене заочне рішення, своїх повноважень.

Дещо по-іншому це питання врегульовано в Цивільному процесуальному законі Латвійської Республіки. Зокрема, у ст. 208-9 цього нормативно-правового акту передбачено: якщо постановлено ухвалу про поновлення судочинства та розгляд справи заново, заочне рішення в силу не вступає і справа розглядається заново в повному обсязі у порядку, передбаченому главою 21 цього закону. **На цей випадок не поширюється встановлене законом обмеження для судді на участь у розгляді справи заново**¹⁴. Тобто латвійський законодавець дав чітку, ствердну відповідь на питання про те, чи має право той самий суддя переглядати постановлене ним заочне рішення суду.

З метою недопущення різного тлумачення пропонуємо п. 2 ч. 3 ст. 231 ЦПК України після слів «призначити справу до розгляду в загальному порядку» доповнити словами «тим самим складом суду, а у разі неможливості формування того ж складу суду – іншим складом суду».

Не визначеними у ЦПК України залишаються наслідки неявки відповідача у судові засідання, призначене для розгляду справи після скасування заочного рішення. Зокрема, є лише вказівка закону про те, що повторне заочне рішення може бути оскаржене як позивачем, так і відповідачем в загальному порядку, тобто право «пільгового» перегляду повторного заочного рішення відсутнє. Очевидно, що в такому випадку немає сенсу іменувати таке рішення заочним (незважаючи на те, що у ч. 3 ст. 232 ЦПК України воно саме так і називається), оскільки таке рішення не наділене головною відмінною ознакою заочного рішення – специфікою його перегляду.

¹³ *Гражданский* процессуальный кодекс Республики Беларусь. URL: <http://kodeksy.by/grazhdanskiy-processualnyy-kodeks/skachat>

¹⁴ *Гражданский* процессуальный закон Латвийской Республики. URL: <http://latvia.regnews.org/doc/zq/iw-2.htm>

Це питання також більш чітко врегульовано в ЦПК Білорусі та відповідному законі Латвії. Зокрема, ст. 334/7 ЦПК Білорусі однозначно встановлює, що після постановлення ухвали про скасування заочного рішення та поновлення розгляду справи справа розглядається судом на загальних засадах. У випадку неявки відповідача при новому розгляді справи вона не може бути переглянута в порядку заочного провадження. В уже цитованій нами ст. 208-9 ЦПЗ Латвії зазначається, що після постановлення ухвали про поновлення судового провадження і новий розгляд справи справа розглядається заново в повному обсязі та в загальному порядку.

У разі співучасті на стороні відповідача в цивільному процесі можлива ситуація, коли заява про перегляд заочного рішення до суду першої інстанції подається лише одним із співвідповідачів. У такому випадку інколи виникають цікаві, з юридичної, і передусім практичної, точки зору, ситуації. Наприклад, у справі було два відповідачі та 01.07.2010 року судом постановлено заочне рішення. Відповідач-1 12.07.2010 року подав до суду заяву про перегляд цього заочного рішення. При цьому в справі є розписка відповідача-2 про те, що він отримав копію заочного рішення 07.07.2010 року. Поштовий конверт, у якому направлялася копія заочного рішення відповідачу-1, було повернуто до суду з відміткою: «За закінченням терміну зберігання», а у самій заяві про перегляд відповідач-1 зазначає, що він отримав копію заочного рішення 09.07.2010 року. Напевно, в цей день до нього завітав відповідач-2 зі своєю копією заочного рішення. Виникає питання: яким чином суд може встановити факт дотримання відповідачем-1 десятиденного строку для подання заяви про перегляд заочного рішення, якщо прямих, беззаперечних, письмових доказів про те, що він взагалі отримав копію заочного рішення, у матеріалах справи немає?

Частина 2 ст. 228 ЦПК України передбачає, що заяву про перегляд заочного рішення може бути подана протягом десяти днів з дня отримання його копії, а тому у суду повинні бути докази на підтвердження дати отримання відповідачем копії заочного рішення. Коли ж у справі два і більше відповідачів, суд повинен мати докази отримання заочного рішення саме тим із них, який подав заяву про перегляд заочного рішення.

Оскільки ЦПК України не регламентує дії суду в описаному вище випадку, судом було залишено заяву без руху для надання доказів про те, що відповідач-1 отримав копію заочного рішення суду, та повторно направлено йому копію заочного рішення. Таких доказів відповідач-1 суду не надав, а тому його заяву про перегляд заочного рішення було визнано неподаною та повернуто заявнику.

На нашу думку, існує нагальна необхідність законодавчого врегулювання цієї ситуації, наприклад, шляхом доповнення ст. 229 ЦПК України в частині зазначення підстав залишення заяви про перегляд заочного рішення без руху, а саме: «у разі відсутності у суду доказів отримання відповідачем копії заочного рішення суд залишає заяву про перегляд заочного рішення без руху».

Деякі юристи слушно вказують, що процедура перегляду заочного рішення може значно подовжити строк набрання ним законної сили, адже у цьому разі обчислення строку на апеляційне оскарження рішення починається з

дати постановлення ухвали про залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення.

При цьому слід звернути увагу на те, що момент набрання заочним рішенням законної сили не залежить від факту подання заяви про його перегляд. Рішення суду (заочне також) набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано; у разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

Слід також окремо зазначити, що, регламентувавши порядок перегляду заочного рішення, законодавець залишив поза увагою таку проблему: позивач після ухвалення заочного рішення залишається в невіданні щодо моменту набрання ним законної сили, оскільки суд не зобов'язаний повідомляти позивача про час отримання відповідачем копії заочного рішення.

Проаналізувавши викладене, можна дійти висновку: дещо спрощена форма заочного розгляду справи не впливає на зміст заочного рішення суду і йому властиві всі ті ознаки, що й рішення, постановленому в загальному порядку. Воно, як і звичайне рішення, має складатися з вступної, описової, мотивувальної та результативної частин та містити висновки суду про задоволення позову або відмову в позові повністю чи частково, про розподіл судових витрат, а також про строк і порядок набрання рішенням суду законної сили та його оскарження.

Водночас вважаємо, що інститут заочного розгляду справи не порушує принципу змагальності у цивільному процесі, оскільки відповідач, будучи належним чином поінформованим про позовні вимоги та час і місце розгляду справи, на власний розсуд не прибув в судове засідання, яке проводиться за загальними правилами судочинства, та у нього зберігається право на перегляд і оскарження ухваленого заочного рішення.

Тобто, не з'явившись в судове засідання, відповідач добровільно обмежує себе у можливості скористатися передбаченими процесуальними правами на надання суду доказів і можливих заперечень проти позову та добровільно виключає особисту участь у дослідженні доказів у судовому засіданні.

Глава 8 «Заочний розгляд справи» не виведена за межі розділу III ЦПК України «Позовне провадження», як, наприклад, наказне провадження. Це дає підстави погодитись із твердженнями багатьох юристів про те, що заочний розгляд справи не є спрощеним провадженням у цивільному судочинстві¹⁵. Порядок заочного розгляду справи є частиною розділу III ЦПК України «Позовне провадження», що чітко вказує: всі основні інститути позовного провадження та пов'язані з ним загальні засади (принципи) цивільного процесу мають бути дотримані при ухваленні заочного рішення. Це стосується насамперед змагальності, диспозитивності, процедур попереднього та судового розгляду, доказів і доказування, перегляду рішення та багатьох інших.

Крім того, у ст. 225 ЦПК України передбачено, що заочний розгляд справи проводиться за загальними правилами, встановленими ЦПК України, з винятками і доповненнями, встановленими відповідною главою. Основною відмінністю

¹⁵ Луспенник Д. Д. Заочний розгляд справи: проблемні новели ЦПК // Юридичний вісник України. 2006. № 9. С. 7.

заочного рішення від звичайного є правові наслідки заочного розгляду справи і ухвалення заочного рішення. Це пов'язано з обов'язковістю горизонтального перегляду заочного рішення, тобто судом, який ухвалив це рішення, лише за заявою відповідача до його перегляду вищими судовими інстанціями.

В контексті євроінтеграції України слід відзначити, що інститут заочного провадження відповідає положенням та спрямований на реалізацію Рекомендації R (84) 5 від 28 лютого 1984 року Комітету міністрів державам-членам відносно принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення судової системи. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити доступ сторін до спрощених і більш оперативних форм судочинства та захистити їх від зловживань та затримок, зокрема, надавши суду повноваження здійснювати судочинство більш ефективно¹⁶.

Також вважаємо, що інститут заочного провадження спрямований і на розвиток закріпленого у ч. 3 ст. 27 ЦПК України обов'язку осіб, які беруть участь у справі, добросовісно здійснювати свої процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки.

Таким чином, заочне провадження і є додатковою гарантією позивачеві від зловживання відповідачем процесуальними правами, усунення причин затягування процесу, дотримання судами строків розгляду справи. Проте в окремих випадках розгляд справ у порядку заочного провадження не спрощує, а ускладнює процес та дає відповідачу можливість його затягнути, оскільки він має право на скасування заочного рішення судом, який його ухвалив, після чого справа розглядається в загальному порядку.

Отже, дотримання судами процесуального законодавства при ухваленні та перегляді заочного рішення є визначальним з точки зору досягнення мети інституту заочного провадження – сприяти ефективному та оперативному здійсненню правосуддя.

Непоодинокими є випадки, коли суди скасовують заочні рішення, не переконавшись, чи є достатні для цього підстави, передбачені законодавством. Деякі суди не дають оцінки поважності причин неповідомлення відповідачем про свою неявку в судове засідання, в якому ухвалено заочне рішення, та не оцінюють надані відповідачем докази на предмет їх істотного значення для правильного вирішення справи, і скасовують заочні рішення лише на підставі поданої відповідачем заяви та його усних доводів, які не підтверджені належними, достатніми і допустимими доказами у справі.

На нашу думку, наведені вище пропозиції щодо внесення змін до цивільного процесуального законодавства сприятимуть суттєвому вдосконаленню застосування норм ЦПК України та підвищенню ефективності процедури заочного розгляду справи.

Належне законодавче закріплення процедури заочного розгляду цивільних справ вимагає суттєвих і важливих змін до цивільного процесуального законодавства, які б усунули дискусійні питання щодо здійснення судом заочного розгляду справи та постановлення заочного судового рішення.

¹⁶ Рекомендація R (84) 5 Комітета міністрів державам-членам относительно принципов гражданского судопроизводства, направленных на совершенствование судебной системы от 28 февраля 1984 года. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_126.

Marchuk Oleg, Bondarchuk-Ladna Olena. Viewing absentia judgment: some issues of practical application

The article deals with the practical application of civil procedural law when viewing absentia judgment. Using the comparative method analyzes the provisions of the civil procedure law of correspondence proceedings in the Republic of Belarus, the Republic of Latvia and review correspondence judgment in Ukraine.

Also, the authors proposed legislative changes aimed at improving the foundations of civil procedure in absentia proceedings and approval by the court decision in absentia, which aim to improve these procedures and to bring these provisions of civil procedure law in compliance with international law.

The Constitution of Ukraine as a state in the Basic Law Article 129 establishes one of the most important guarantees of the rights of the defense at the trial - the right to appeal court decisions.

The new Civil Procedure Code of Ukraine (hereinafter - CPC of Ukraine), which entered into force on 1 September 2005, provides practical application in absentia court proceedings, which resulted in a default judgment is accepted by the court.

Question absentia proceedings, including the revision of the judgment in absentia, research problematic aspects of the operation of the court is the subject of discussions both academics and practitioners.

Therefore, it further discussions will certainly contribute to the development of new scientific and theoretical justification for the use of such institute civil proceedings, the decision of practical situations that often arise in the implementation absentia proceedings and review absentee court decision.

Somewhat simplified form in absentia proceedings does not affect the content of the correspondence decision and he has all those features that decision, put in a general manner. It is as simple decisions shall consist of introductory, descriptive, motivation and effective parts and contain the conclusions of the court on the claim or reject the claim in whole or in part, the distribution of costs and expenses, as well as the time and order of the court decision comes into force and its appeal.

However, we believe that the institution absentia proceedings does not infringe the adversarial principle in civil proceedings as defendant being duly informed of the claim and the time and place of the hearing, in its sole discretion arrived in court, which is held by the general rules of proceedings, and he retains the right to review and appeal decisions adopted by correspondence.

That is not appearing in court, the defendant voluntarily limit itself to the ability to use procedural rights to provide court evidence and possible objections to the claim and voluntarily exclude personally involved in the research evidence in court.

Chapter 8 "Correspondence proceedings" is not derived out of Section III of CPC of Ukraine "action proceedings," such as clerks proceedings. The above gives grounds to accept the claims of many lawyers that the trial in absentia is not simplified proceedings in civil proceedings. The order in absentia proceedings are part of section III of CPC of Ukraine "action proceedings" which clearly indicates to the fact that all major institutions action proceedings and related general principles (principles) of civil procedure to be followed when making decisions in absentia.

Also consider that the institution of proceedings in absentia focused on the development enshrined in ch. 3. 27 CPC of Ukraine responsibilities of persons involved in the case, conscientiously carry out their procedural rights and fulfill procedural obligations.

Thus, proceedings in absentia and is an additional guarantee against abuse defendant to the plaintiff procedural rights, address the causes tightening process, compliance with the terms of the case by the courts. However, in some cases, the cases in the order in absentia proceedings simplifies and complicates the process and gives the defendant the opportunity to drag him because he has the right to cancel the decision in absentia by the court, which approved it, after which the case is tried in a general manner.

Consequently, compliance with procedural law courts in making decisions and review correspondence is decisive in terms of the goal of the Institute in absentia proceedings - contribute to the effective and expeditious administration of justice.

Key words: distance judgment, revision, cancellation.